

Tensions i confiança

JOAN MANUEL DEL POZO

AVUI, 31 d'octubre del 2008

Tenim un sistema educatiu sotmès a més tensions de les desitjables i fins i tot de les raonables. Dues d'aquestes tensions, entre d'altres, són molt rellevants: la primera, quantitativa, es deriva del creixement intens de la demanda de llocs escolars i de docents en els darrers deu anys com mai no l'havíem conegut a Catalunya. La segona, qualitativa, s'expressa en la insatisfacció general -poc o molt fonamentada, però molt sentida- pels resultats o per l'èxit del sistema: sobretot pels coneixements adquirits i pels valors assumits i practicats majoritàriament. Aquesta percepció genera la satisfacció o la decepció de les expectatives legítimes dels seus usuaris: de nois i noies, de famílies, de professionals de l'educació que, cadascú des de la seva perspectiva, aspira a una bona realització personal i una positiva integració laboral i social del jovent; però també d'empreses i d'institucions, que, sigui per raons econòmiques, socials o culturals, necessiten cada vegada més persones joves ben formades.

Podem considerar aquestes dues grans tensions com el marc en el qual emergeixen i s'entén el sentit dels principals reptes que té el nostre sistema educatiu. Si n'intentem una resumida enumeració, ens trobaríem amb aquests com a principals: un repte essencial de futur, el de la formació inicial dels docents de tots els nivells, lligat a la reforma europea dels estudis universitaris, que garanteixi que la majoria dels millors estudiants valoren la funció docent -també perquè sigui socialment valorada- i que se'ls prepara amb alta exigència i qualitat. Un repte essencial de present -fins que aquests arribin al sistema-, el

reforçament de la qualitat del servei docent actual, per via de formació continuada, i per via de reconeixement d'autonomia, de responsabilitat i condicions de progrés professional, dels actuals docents. Un repte immediat i sostingut de cohesió interna del sistema, entre ensenyament públic i privat concertat, que es basi en l'equitat real, el compromís amb la idea de servei públic i unes condicions homòlogues d'escolarització, de treball i de rendiment. Un repte permanent i exigent de compromís amb objectius formatius nuclears, com la capacitat multiforme de comunicació dels nostres estudiants, la incentivació d'interès pel mètode i gust pel saber científic, la formació de la sensibilitat estètica i el respecte ètic, la pràctica d'estils de responsabilitat convivencial i cívica. I un repte radical de molta més articulació entre l'educació i la vida, on el paper de les famílies, la ciutat i el teixit economicosocial i institucional té funcions transcendents.

Finalment i principalment, el gran repte de la confiança, que és aparentment difús, però totalment decisiu, perquè afecta l'actitud de fons de tots els agents del sistema. En una concepció no reduccionista de l'educació, aquests agents són molts i molt diversos, no només nens i docents. La crisi de confiança entre tots els agents ha estat massa persistent i fonda i, atès que l'educació és de les tasques més genuïnament humanes, per humanitzadora -i per això s'hi han de dedicar les millors persones-, no és possible reorientar el sistema cap al seu èxit si no és en un clima de renovació de confiança autèntica, positiva i tranquil·la. Confiança dels docents en ells mateixos i entre ells i les famílies, de les famílies vers la seva mainada i els docents, dels nens i nenes amb els seus docents i famílies, dels representants socials i polítics envers les comunitats educatives i d'elles envers tot el seu entorn.

